

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 5, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:164](#) 07-02-2023

Redelijkerwijs had moeten vermoeden als bedoeld in artikel 417bis Sr.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:120](#) 07-02-2023

Heeft het hof verzuimd te beslissen op een verzoek tot toepassing van artikel 315 Sv?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:166](#) 07-02-2023

Vordert het belang van strafvordering voortduren van beslag op het geldbedrag?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:167](#) 07-02-2023

Caribische zaak. Ambtelijke corruptie door Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:168](#) 07-02-2023

Omkoping door verdachte van Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:128](#) 31-01-2023

Beschouwing over het beoordelingskader in beklagprocedures over inbeslagneming.

RECHTSPRAAK

Omkoping door verdachte van Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

Omkoping door verdachte van Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring voor zover deze inhoudt dat de verdachte giften en/of beloften heeft gedaan met het oogmerk om de minister te bewegen 'in strijd met zijn plicht' iets te doen.

Artikel 2:128 lid 1 aanhef en onder a SrA ziet niet alleen op de situatie dat er een direct verband bestaat tussen de gift of belofte enerzijds en een concrete tegenprestatie anderzijds, maar ook op het doen van giften of beloften aan een ambtenaar om zo een relatie met die ambtenaar te doen ontstaan en/of te onderhouden met het doel een voorkeursbehandeling te krijgen (vgl., met betrekking tot artikel 177 (oud) van het Wetboek van Strafrecht van Nederland (hierna: Sr), HR 27 september 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT8318). Bij de beantwoording van de vraag of de betreffende ambtenaar 'in strijd met zijn plicht' iets heeft gedaan of nagelaten kan mede van belang zijn of de ambtenaar integer heeft gehandeld, neutraal te werk is gegaan en aan anderen geen persoonlijke voorkeurspositie heeft toegekend (vgl., met betrekking tot artikel 177 (oud) Sr, HR 11 april 2017, ECLI:NL:HR:2017:641).

Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte in de casus [B] en de casus [E] aan de Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid ([medeverdachte]) – in ruil voor het ondertekenen van ontheffingen – geldbedragen heeft betaald althans beloofd heeft geldbedragen te betalen. In dat verband heeft het hof vastgesteld dat de verdachte in zowel de casus [B] als de casus [F] aan [medeverdachte] heeft gezegd te kunnen helpen. Op grond van deze vaststellingen heeft het hof geoordeeld dat de verdachte [medeverdachte] heeft geholpen door hem te betalen voor door hem als minister te verlenen ontheffingen, en dat de verdachte aldus aan [medeverdachte] giften en/of beloften heeft gedaan om [medeverdachte] te bewegen om iets te doen in strijd met zijn plicht. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt. De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:168

Zaaknummer: 21/04640

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: E.M. Witjens

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Caribische zaak. Ambtelijke corruptie door Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

Caribische zaak. Ambtelijke corruptie door Minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid in Aruba.

Het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de verwerping van het verweer dat strekt tot niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie in de strafvervolging van de verdachte. Het voert daartoe onder meer aan dat artikel 476 Wetboek van Strafvordering van Aruba (hierna: SvA) is geschonden, doordat de bevoegdheden die zijn uitgeoefend in het kader van de opsporing, vervolging en berechting van de in dat artikel bedoelde ambtsmisdrijven niet door de procureur-generaal zijn uitgeoefend.

Op grond van artikel 476 SvA worden bij de opsporing, vervolging en berechting van de feiten, strafbaar gesteld in Titel XXVIII ('Ambtsmisdrijven') van het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht van Aruba, de bevoegdheden van de officier van justitie zowel in eerste aanleg als in hoger beroep uitgeoefend door de procureur-generaal, dan wel door een lid van het openbaar ministerie, dat door de procureur-generaal in het bijzonder is aangewezen om namens hem op te treden. Blijkens de hiervoor weergegeven wetsgeschiedenis heeft de wetgever bij de toekenning van deze bevoegdheden aan de procureur-generaal in het bijzonder gelet op de 'mogelijke politieke pressie' waarmee de vervolging van ministers gepaard kan gaan en waartegen de met waarborgen omgeven positie van de procureur-generaal de best mogelijke garantie biedt. Hoewel de wetgever het daarbij van belang achtte dat vervolging van ministers door de procureur-generaal plaatsvindt of, als dat 'onvermijdelijk' is, namens de procureur-generaal, stelt de wet niet de eis dat de procureur-generaal alleen in – zoals de cassatieschriftuur stelt – 'uitzonderlijke gevallen' een ander lid van het openbaar ministerie kan aanwijzen om namens hem op te treden.

Het hof heeft vastgesteld dat de procureur-generaal 'in het bijzonder de officier van justitie (mr. Schmitz) heeft aangewezen om de aan de procureur-generaal op grond van artikel 476 SvA toekomende bevoegdheden uit te oefenen'. Het daarop gebaseerde oordeel van het hof

dat is voldaan aan de vereisten van artikel 476 SvA, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, faalt het.

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof met betrekking tot het onder 3 bewezen verklaarde dat de verdachte de geldbedragen ‘anders dan door misdrijf’ onder zich had.

De tenlastelegging is toegesneden op artikel 2:298 SrA. Daarom moet worden aangenomen dat het in de tenlastelegging en de bewezenverklaring voorkomende begrip ‘anders dan door misdrijf’ is gebruikt in de betekenis die dat begrip heeft in die bepaling.

Het hof heeft overwogen dat, op het moment dat bedragen als gevolg van omkoping op de rekening van de stichting waren gekomen, de stichting de beschikkingsmacht had over het geld op die rekening. Daarnaast heeft het hof vastgesteld dat de medeverdachte [betrokkene 8] als bestuurder van die stichting tezamen en in vereniging met de verdachte gelden van de stichting heeft overgemaakt aan of opgenomen ten gunste van de verdachte. Het hof heeft geoordeeld dat, omdat [betrokkene 8] uit hoofde van zijn rol als bestuurder de bevoegdheid had deze betalingen te verrichten, [betrokkene 8] en de verdachte het geld van de stichting ‘anders dan door misdrijf’ onder zich hebben gekregen. Het kennelijke oordeel van het hof dat niet enig door [betrokkene 8] of de verdachte begaan misdrijf er als zodanig toe heeft geleid dat de in strijd met de doelstellingen van de stichting aan de verdachte overgedragen geldbedragen zijn uitbetaald en door de verdachte aan privédoelen zijn besteed, getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt.

Beslissing

De Hoge Raad verwerpt het beroep.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:167

Zaaknummer: 21/04400

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: A.A. Franken

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Vordert het belang van strafvordering voortduren van beslag op het geldbedrag?

Vordert het belang van strafvordering voortduren van beslag op het geldbedrag?

Het cassatiemiddel komt op tegen de ongegrondverklaring van het klaagschrift, voor zover dat strekt tot teruggave aan de klager van het onder hem in beslag genomen geldbedrag van € 1.080.

De rechtbank heeft vastgesteld dat onder de klager op de voet van artikel 94 Sv beslag is gelegd op (onder meer) het geldbedrag van € 1.080. Bij de beoordeling van een klaagschrift van de beslagene dat is gericht tegen een beslag dat is gelegd op grond van artikel 94 Sv, moet de rechter a. beoordelen of het belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert, en zo nee, b. de teruggave van het in beslag genomen voorwerp gelasten aan de beslagene, tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende ten aanzien van dat voorwerp moet worden beschouwd. Het belang van strafvordering houdt hierbij verband met het veiligstellen van de belangen waarvoor artikel 94 Sv de inbeslagneming toelaat. Bij die belangen kan het gaan om het aan de dag brengen van de waarheid – ook in een zaak betreffende een ander dan de klager – of om het aantonen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Het belang van strafvordering vordert ook het voortduren van het beslag als niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter de verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer van het voorwerp zal bevelen, al dan niet naar aanleiding van een afzonderlijke vordering daartoe als bedoeld in artikel 36b lid 1 aanhef en onder 4° Sr in samenhang met artikel 552f Sv. (Vgl. HR 31 januari 2023, ECLI:NL:HR:2023:128.)

Het cassatiemiddel klaagt allereerst dat het oordeel van de rechtbank dat het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat het in beslag genomen geldbedrag van € 1.080 in bewaring moet blijven voor het aantonen van eventueel wederrechtelijk verkregen voordeel, niet begrijpelijk is.

De rechtbank heeft haar oordeel dat het belang van strafvordering het voortduren van het beslag op het geldbedrag vordert, onder meer daarop gegrond dat dit voorwerp kan dienen

voor het aantonen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Dat oordeel is niet toereikend gemotiveerd. Zonder nadere motivering is immers niet begrijpelijk hoe de handhaving van het beslag kan bijdragen aan het aantonen van wederrechtelijk verkregen voordeel.

Het cassatiemiddel klaagt verder over het oordeel van de rechtbank dat niet hoogst onwaarschijnlijk is dat aan de klager een ontnemingsvordering zal worden opgelegd.

De rechtbank heeft vastgesteld dat het geldbedrag van € 1.080 in beslag is genomen op grond van artikel 94 Sv. De rechtbank heeft vervolgens geoordeeld dat het belang van strafvordering het voortduren van dit beslag vordert omdat 'de rechtbank het (...) niet hoogst onwaarschijnlijk [acht] (...) dat aan klager – gelet op de verdenking – een ontnemingsvordering zal worden opgelegd'. Daarmee heeft de rechtbank een andere dan de toepasselijke – en dus een onjuiste – maatstaf aangelegd.

Het cassatiemiddel klaagt daarnaast over het oordeel van de rechtbank dat niet hoogst onwaarschijnlijk is dat het geldbedrag verbeurd zal worden verklaard.

De rechtbank heeft bij haar oordeel dat het niet hoogst onwaarschijnlijk is dat het geldbedrag verbeurd zal worden verklaard, betrokken dat de klager heeft verklaard dat het geldbedrag een legale herkomst heeft, maar dat die herkomst in het kader van de beklagprocedure niet is vast te stellen, en verder overwogen dat het geldbedrag 'wellicht uit de baten van hennepkweek komt'. Mede gelet op wat namens de klager – onder verwijzing naar een geldopname – is aangevoerd op de zitting van de rechtbank is dat oordeel ontoereikend gemotiveerd.

Voor zover het cassatiemiddel over het vorenstaande klaagt, slaagt het. Gelet op de beslissing die hierna volgt, is bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:166

Zaaknummer: 21/01886

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en A.E.M. Röttgering

Advocaten: Th.J. Kelder

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Heeft het hof verzuimd te beslissen op een verzoek tot toepassing van artikel 315 Sv?

Heeft het hof verzuimd te beslissen op een verzoek tot toepassing van artikel 315 Sv?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof niet heeft beslist op een voorwaardelijk verzoek dat de raadsman van de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep van 1 februari 2021 heeft gedaan om [benadeelde 1] als getuige te horen.

Het verzoek dat de raadsman van de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep van 1 februari 2021 heeft gedaan, is een verzoek tot het horen van een getuige als bedoeld in artikel 315 Sv in samenhang met artikel 328 Sv, zodat een uitdrukkelijke beslissing op dit verzoek was vereist. Dat geldt ook wanneer het verzoek voorwaardelijk is gedaan en, zoals in dit geval, de daaraan gestelde voorwaarde is vervuld. Het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 1 februari 2021 en ook de uitspraak van het hof houden niet een beslissing in op dit verzoek. Het cassatiemiddel is daarom terecht voorgesteld.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof en wijst de zaak terug naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, opdat de zaak opnieuw wordt berecht en afgedaan.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:120

Zaaknummer: 21/00680

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en C. Caminada

Advocaten: J.C. Reisinger

Wetsartikelen: 315 Sv

RECHTSPRAAK

Redelijkerwijs had moeten vermoeden als bedoeld in artikel 417bis Sr.

Redelijkerwijs had moeten vermoeden als bedoeld in artikel 417bis Sr.

Wenk

De verdediging klaagt namens de verdachte, ten aanzien van wie schuldheiling van een zitmaaier is bewezen verklaard, over de bewezenverklaring voor zover deze inhoudt dat de verdachte 'redelijkerwijs had moeten vermoeden' dat de zitmaaier een door misdrijf verkregen goed betrof.

Het hof heeft ten aanzien van de bewezenverklaring verder overwogen dat de advocaat-generaal zich op het standpunt heeft gesteld dat verdachte moet worden vrijgesproken van de ten laste gelegde opzetheling, maar wel veroordeeld moet worden voor schuldheiling. De raadsman heeft zich op het standpunt gesteld dat verdachte ook dient te worden vrijgesproken van de schuldheiling. De raadsman heeft daartoe aangevoerd dat niet gesteld kan worden dat verdachte redelijkerwijs moest vermoeden dat de zitmaaier door misdrijf verkregen was. Volgens de raadsman heeft verdachte niet aanmerkelijk onvoorzichtig gehandeld en is door hem voldoende onderzoek verricht alvorens hij tot de koop van de zitmaaier is overgegaan.

Het hof is van oordeel dat het door verdachte gevoerde verweer strekkende tot vrijspraak van het ten laste gelegde wordt weersproken door de gebezigde bewijsmiddelen, zoals deze later in de eventueel op te maken aanvulling op dit arrest zullen worden opgenomen. Het hof heeft geen reden om aan de juistheid en betrouwbaarheid van de inhoud van die bewijsmiddelen te twijfelen.

Het hof overweegt daarbij in het bijzondere dat bij schuldheiling uit de bewijsmiddelen moet kunnen worden afgeleid dat de verdachte ten tijde van de verwerving of het voorhanden krijgen van het goed redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het goed door misdrijf was verkregen. In dit verband is van belang dat de omstandigheden waaronder een goed wordt verkregen een verplichting kunnen doen ontstaan tot nader onderzoek naar de herkomst van dat goed. Als de verdachte in ernstige mate tekort is geschoten in een voor hem geldende

onderzoeksplicht, is sprake van de voor schuldhealing vereiste aanmerkelijke of grove onvoorzichtigheid die maakt dat geconcludeerd kan worden dat de verdachte redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het goed door misdrijf is verkregen.

Verdachte heeft bij de politie verklaard dat hij de zitmaaier van onbekenden op een vrije markt heeft gekocht, nadat hij foto's van de zitmaaier op de telefoon van de verkopers had bekeken en dat hij € 900 voor de zitmaaier heeft betaald. Hij zou de zitmaaier contant hebben afgerekend en van de aankoop geen bon hebben ontvangen. Verdachte heeft daarbij ook verklaard dat hij weet dat de waarde van een dergelijke tweedehands zitmaaier hoger ligt, te weten rond de € 1300 à € 1400.

Gelet op de bijzondere omstandigheden waaronder verdachte de zitmaaier volgens zijn verklaring heeft gekocht, is het hof van oordeel dat op de verdachte ten tijde van het voorhanden krijgen van de grasmaaier de plicht rustte om onderzoek te verrichten naar de herkomst daarvan. Het hof neemt daarbij mede in aanmerking dat verdachte ter terechtzitting heeft verklaard dat hij in gereedschap handelt. Ook betreft het hof daarbij dat hij al eerder onherroepelijk is veroordeeld ter zake van soortgelijke strafbare feiten. Hoewel de door verdachte naar zijn zeggen betaalde prijs niet ontzettend laag was, was deze wel substantieel lager dan de marktwaarde zoals hij die ook zelf inschatte. Van verdachte mocht op grond van het voorgaande verwacht worden dat hij inzag dat hij onderzoek moest doen naar de herkomst van het door hem op de vrije markt aan te schaffen goed.

Het hof acht de verklaring van verdachte dat hij ook daadwerkelijk onderzoek heeft verricht naar de herkomst van de zitmaaier ongeloofwaardig, nu verdachte eerst ter terechtzitting in eerste aanleg heeft verklaard dat hij de zitmaaier op stopheling.nl heeft nagetrokken. Het hof leidt uit de inhoud van het dossier af dat door verdachte juist geen onderzoek is verricht en dat verdachte dus is tekortgeschoten in zijn onderzoeksplicht. Derhalve is naar het oordeel van het hof wettig en overtuigend bewezen dat de verdachte destijds redelijkerwijs had moeten vermoeden dat de zitmaaier een door misdrijf verkregen goed betrof.

De Hoge Raad overweegt dat de vaststellingen van het hof inhouden dat de verdachte, die in gereedschap handelt en eerder onherroepelijk is veroordeeld wegens soortgelijke feiten, op een vrije markt een kostbare zitmaaier van een hem onbekende persoon heeft gekocht, dat de verdachte deze aankoop heeft gedaan op basis van een foto op de telefoon van die onbekende persoon, dat de verdachte de zitmaaier contant heeft betaald en geen bon heeft ontvangen en dat de verdachte een substantieel lager bedrag heeft betaald dan de door hem op het moment van de aankoop zelf geschatte marktwaarde. Het hof heeft geoordeeld dat onder die omstandigheden de verdachte voorafgaand aan de aankoop nader onderzoek naar de herkomst van de zitmaaier had moeten doen, maar dat hij dat onderzoek toen achterwege

heeft nagelaten, en dat hij daarom in die mate is tekortgeschoten in de op hem rustende onderzoeksplicht dat hij met de voor schuldhealing vereiste aanmerkelijke onvoorzichtigheid heeft gehandeld. De Hoge Raad oordeelt dat dit oordeel toereikend gemotiveerd is.

J.H.J. Verbaan, februari 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:164

Zaaknummer: 21/01467

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borgers en M. Kuijter

Advocaten: R.B.J.G. Baggen

Wetsartikelen: 417bis Sr

RECHTSPRAAK

Beschouwing over het beoordelingskader in beklagprocedures over inbeslagneming.

Beschouwing over het beoordelingskader in beklagprocedures over inbeslagneming.

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, die een klaagschrift heeft ingediend strekkende tot opheffing van het beslag op een hoeveelheid geld, een auto en een drietal telefoons, onder meer over de beslissing van de rechtbank tot ongegrondverklaring van het beklag met betrekking tot een onder de klager in beslag genomen personenauto. Het voert daartoe aan dat de rechtbank ontoereikend heeft gemotiveerd dat het belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert.

De Hoge Raad geeft voorafgaand aan de beoordeling van de klacht een beschouwing over het beoordelingskader in beklagprocedures over inbeslagneming. De Hoge Raad overweegt dat artikel 23 lid 1, 2 en 5 Sv, artikel 94 lid 1 en 2 Sv, artikel 94a lid 1 tot en met 3 Sv en artikel 552a lid 1, 3, 4 en 10 Sv van belang zijn, haalt deze, voor zover van belang, aan en overweegt dat bij de beoordeling van een klaagschrift van de beslagene dat is gericht tegen een beslag dat is gelegd op grond van artikel 94 Sv, de rechter a. moet beoordelen of het belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert, en zo nee, b. de teruggave van het in beslag genomen voorwerp moet gelasten aan de beslagene, tenzij een ander redelijkerwijs als rechthebbende ten aanzien van dat voorwerp moet worden beschouwd. Het belang van strafvordering houdt hierbij verband met het veiligstellen van de belangen waarvoor artikel 94 Sv de inbeslagneming toelaat. Bij die belangen kan het gaan om het aan de dag brengen van de waarheid – ook in een zaak betreffende een ander dan de klager – of om het aantonen van wederrechtelijk verkregen voordeel. Het belang van strafvordering vordert ook het voortduren van het beslag als niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter de verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer van het voorwerp zal bevelen, al dan niet naar aanleiding van een afzonderlijke vordering daartoe als bedoeld in artikel 36b lid 1 aanhef en onder 4° Sr jo. artikel 552f Sv.

Bij een conservatoir beslag met toepassing van artikel 94a lid 1, 2 en 3 Sv bestaat het strafvorderlijk belang uit het zekerstellen van een verhaalsmogelijkheid in verband met een later eventueel op te leggen geldboete, ontnemingsmaatregel of schadevergoedingsmaatregel. Bij de beoordeling van een klaagschrift van de beslagene dat is gericht tegen zo'n beslag, moet de rechter – met het oog op de vraag of het door artikel 94a Sv beschermde belang van strafvordering het voortduren van het beslag vordert – onderzoeken a. of er op het moment van zijn beslissing sprake is van verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf waarvoor een geldboete kan worden opgelegd van de in het betreffende artikellid genoemde categorie en b. of zich niet het geval voordoet dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter aan de klager, als verdachte of betrokkene, een verplichting tot betaling van een geldboete, ontnemingsmaatregel of schadevergoedingsmaatregel zal opleggen (vgl. in enigszins andere bewoordingen ECLI:NL:HR:2010:BL2823, r.o. 2.7-2.9 en 2.14 en ECLI:NL:HR:2019:249).

Aan het hanteren van het hiervoor genoemde criterium dat (zich niet het geval voordoet dat) het hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter – kort gezegd – tot de oplegging van een eerdergenoemde straf of maatregel overgaat, ligt ten grondslag dat het onderzoek in raadkamer doorgaans plaatsvindt op een moment dat het onderzoek nog loopt, en dus voordat de strafzaak of de ontnemingszaak inhoudelijk wordt behandeld. Daarbij heeft het onderzoek in raadkamer een summier karakter, waarbij de beoordeling van het beklag plaatsvindt op grond van de informatie die op dat moment voorhanden is over de strafzaak of ontnemingszaak. De rechter die oordeelt over het beklag, kan slechts in zeer beperkte mate vooruitlopen op de beslissingen die zullen worden genomen in de strafzaak of de ontnemingszaak. De Hoge Raad ziet mede daarom geen aanleiding dit criterium te herformuleren.

De Hoge Raad komt wel tot een zekere bijstelling van de rechtspraak met betrekking tot (i) de beoordeling door de beklagrechter of voortzetting van het beslag in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, en (ii) de mogelijkheden tot het doen van een hernieuwd beklag, mede in het licht van het tijdsverloop sinds de beslaglegging.

De Hoge Raad overweegt dat de rechter bij de beoordeling van het beklag over de inbeslagneming niet verplicht is ambtshalve te onderzoeken of voortzetting van het beslag in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Als echter door of namens de klager wordt aangevoerd dat zijn persoonlijke belangen bij de opheffing van het beslag zwaarder moeten wegen dan het met artikel 94 en/of 94a Sv nagestreefde strafvorderlijk belang bij het voortduren daarvan, kan de rechter gehouden zijn blijk te geven van een onderzoek naar de vraag of voortzetting van het beslag in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit (vgl. bijvoorbeeld ECLI:NL:HR:2019:247 en

ECLI:CE:ECHR:2019:1107JUD003264409, par. 103 (*Apostolovi/Bulgarije*)). Bij een beslag dat is gelegd op grond van artikel 94a Sv kan de rechter daarnaast gehouden zijn blijk te geven van zo'n onderzoek als door of namens de klager wordt aangevoerd dat geen redelijke verhouding bestaat tussen de waarde van de in beslag genomen voorwerpen en de te verwachten hoogte van de eventuele betalingsverplichting(en) (vgl. ECLI:NL:HR:2008:BB9890, ECLI:NL:HR:2010:BJ3722 en ECLI:CE:ECHR:2016:0517JUD003835913, par. 80 (*Džinić/Kroatië*)).

De vraag wanneer de rechter blijk moet geven van een onderzoek naar de vraag of voortzetting van het beslag in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, en – als dat het geval is – welke eisen moeten worden gesteld aan de motivering van zijn beslissing, laat zich niet in algemene zin beantwoorden, maar is afhankelijk van de concrete onderbouwing en de indringendheid van de door of namens de klager aangevoerde argumenten. Ook is van belang wat daarover door het openbaar ministerie (hierna: OM) wordt ingebracht. Verder komt betekenis toe aan het tijdsverloop sinds de beslaglegging en aan de termijn waarbinnen een beslissing in de hoofdzaak of in de ontnemingsprocedure redelijkerwijs valt te verwachten. Naarmate meer tijd is verstreken – en de klager dus al langer door het beslag wordt getroffen – kan meer gewicht toekomen aan de persoonlijke belangen van de klager bij de opheffing van het beslag.

Mede in verband met de beoordeling door de rechter of voortzetting van het beslag in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit mag van het OM worden verlangd dat het, zoveel als mogelijk is gelet op de fase waarin de zaak zich bevindt, in de beklagprocedure informatie verschaft over het beslag en over de onderliggende strafzaak of ontnemingsprocedure. In geval van conservatoir beslag gaat het daarbij in het bijzonder om de waarde van de in beslag genomen voorwerpen in relatie tot de (te verwachten) hoogte van de betalingsverplichting in verband waarmee wordt beoogd een verhaalsmogelijkheid zeker te stellen. Omdat tijdens de raadkamerprocedure het onderzoek in de strafzaak en/of de ontnemingszaak veelal nog loopt, zal het OM in de regel alleen een voorlopige en globale uitspraak kunnen doen over de hoogte van de te vorderen betalingsverplichting.

Als de beklagrechter van oordeel is dat hij over onvoldoende gegevens beschikt voor de beoordeling van het klaagschrift, brengt de onderzoekstaak van de beklagrechter met zich dat hij zich nader laat informeren. De beklagrechter kan daarvoor op grond van artikel 23 lid 1 Sv aan het OM het bevel geven om stukken over te leggen. Zo nodig houdt de rechter daartoe het onderzoek in raadkamer aan. Het OM is op grond van artikel 23 lid 5 Sv gehouden de hiervoor bedoelde stukken aan de rechter over te leggen. Laat het OM dat achterwege, dan kan de beklagrechter die omstandigheid betrekken bij de beoordeling van het klaagschrift (vgl. ECLI:NL:HR:2022:376, r.o. 3.3.2-3.3.3).

Als de beklagrechtter naar aanleiding van zijn hiervoor bedoelde onderzoek oordeelt dat voortzetting van het beslag in strijd is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit, verklaart hij het beklag gegrond en geeft hij de daarmee overeenkomende last als bedoeld in artikel 552a lid 10 Sv.

De Hoge Raad overweegt dat als een eerder ingediend klaagschrift niet heeft geleid tot opheffing van het beslag en dat beslag nog niet anderszins is geëindigd, het in beginsel mogelijk is om opnieuw een klaagschrift in te dienen dat strekt tot beëindiging van het op de voet van artikel 94 Sv dan wel artikel 94a Sv gelegde beslag. De aanleiding daarvoor kan zijn gelegen in het tijdsverloop sinds de inbeslagneming en de beslissing op het eerdere klaagschrift en/of in een wijziging van de voor de beoordeling van het beklag relevante omstandigheden. Door het wederom indienen van een klaagschrift kan dan het beklag opnieuw worden beoordeeld op grond van de informatie die op dat moment voorhanden is over de strafzaak of ontnemingszaak, waarbij de beklagrechtter mede acht kan slaan op het tijdsverloop sinds de inbeslagneming. De op dit punt relevante rechtspraak van de Hoge Raad over de beoordeling van (de ontvankelijkheid van) een hernieuwd beklag laat zich als volgt weergeven.

Voor de ontvankelijkheid van het hernieuwde beklag is allereerst vereist dat de beslissing op het eerder ingediende klaagschrift onherroepelijk is. Daarnaast geldt in het algemeen dat een hernieuwd beklag ontvankelijk is als een beroep wordt gedaan op andere feiten of omstandigheden dan die waarop het eerdere klaagschrift was gebaseerd en die van zodanige aard zijn dat zij nopen tot een nieuwe beoordeling van het verzoek tot opheffing van het beslag. Het is niet vereist dat de feiten of omstandigheden waarop in het hernieuwd beklag een beroep wordt gedaan in die zin nieuw zijn dat zij zich pas na de behandeling van het eerdere klaagschrift hebben voorgedaan of bekend zijn geworden. Een hernieuwd beklag kan echter niet in behandeling worden genomen als daarin uitsluitend een beroep wordt gedaan op feiten en/of omstandigheden waarop de klager in het eerdere klaagschrift of bij gelegenheid van de behandeling daarvan een beroep heeft gedaan (vgl. ECLI:NL:HR:2016:580).

Van andere feiten of omstandigheden dan die waarop het eerdere klaagschrift was gebaseerd en die van zodanige aard zijn dat zij nopen tot een nieuwe beoordeling van het verzoek tot opheffing van het beslag, zal doorgaans sprake zijn als een klager in een hernieuwd beklag (mede) met een beroep op het – meer dan geringe – tijdsverloop sinds de beslissing op het eerdere klaagschrift uiteenzet dat en waarom voortzetting van het beslag niet langer in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. In zo'n geval beoordeelt de rechter of voortzetting van het beslag (nog steeds) in overeenstemming is met de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Bij die beoordeling is hetgeen daarover hiervoor is overwogen van belang. De rechter kan bij de beoordeling van het klaagschrift

daarnaast betrekken in hoeverre het OM heeft voldaan aan genoemde informatieplicht.

Ook in het geval van een hernieuwd beklag moet het klaagschrift worden ingediend binnen de in artikel 552a lid 3 en 4 Sv bedoelde termijnen (vgl. ECLI:NL:HR:2017:2861). Het in die bepaling opgenomen voorschrift dat het klaagschrift 'zo spoedig mogelijk' na de inbeslagneming wordt ingediend, staat op zichzelf niet in de weg aan de ontvankelijkheid van een hernieuwd beklag als daarin (mede) een beroep wordt gedaan op genoemde feiten en omstandigheden, waaronder in voorkomend geval de gevolgen van het verdere tijdsverloop sinds de beslissing op het eerdere klaagschrift.

De Hoge Raad overweegt tot slot dat naar geldend recht beroep in cassatie uitsluitend openstaat tegen een beschikking als bedoeld in artikel 552a Sv. Zoals in ECLI:NL:PHR:2022:889 onder 4.34 tot en met 4.36 aan de orde komt, heeft deze inrichting van het stelsel van rechtsmiddelen belangrijke nadelen. Dat houdt onder meer verband met het volgende.

In de beklagprocedure worden beslissingen genomen lopende het strafvorderlijk onderzoek. Die beslissingen van de beklagrechter hebben daarmee een voorlopig karakter en zijn doorgaans sterk feitelijk van aard. De toetsing in cassatie concentreert zich echter in belangrijke mate op juridische vragen, waaronder de vraag of de juiste beoordelingsmaatstaven zijn aangelegd, en op de controle van de begrijpelijkheid van de motivering. Daardoor kan in de cassatieprocedure, waarmee doorgaans geruime tijd zal zijn gemoeid, ook geen rekening worden gehouden met nieuwe ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan na de behandeling van het klaagschrift door de feitenrechter.

Gelet hierop kan de vraag rijzen of een andere inrichting van het stelsel van rechtsmiddelen rond de beklagprocedure niet verkieslijk zou zijn, mede in het licht van de procedurele eisen die – in verband met de rechterlijke controle op inbeslagneming en op het voortduren van het beslag – voortvloeien uit de rechtspraak van het EHRM, zoals die zijn besproken in ECLI:NL:PHR:2022:889 onder 4.40 tot en met 4.44. In dit verband valt te denken aan een stelsel van rechtsmiddelen waarin de rol van de Hoge Raad zich beperkt tot de beantwoording van prejudiciële vragen van de feitenrechter en de beoordeling van cassatieberoepen in het belang van de wet en waarbij – al dan niet door een (beperkte) openstelling van de mogelijkheid tot het instellen van hoger beroep tegen een beschikking als bedoeld in artikel 552a Sv – het uitgangspunt is dat het aan de feitenrechter, al dan niet na een hernieuwd beklag, is te toetsen of (het voortduren van) het beslag aan de eisen voldoet, rekening houdend met de omstandigheden ten tijde van die toetsing. Het is aan de wetgever of in zo'n andere inrichting van het stelsel van rechtsmiddelen rond de beklagprocedure wordt voorzien.

De Hoge Raad overweegt ten aanzien van de klacht dat de rechtbank overwogen heeft dat sprake is van omstandigheden die een verdenking van drugshandel rechtvaardigen. In dit verband heeft de rechtbank vastgesteld dat een getuige heeft gezien dat in de in beslag genomen personenauto van de klager de overdracht van verschillende zakjes plaatsvond, dat bij de klager in zijn onderbroek wikkels zijn aangetroffen met daarbij een boterhamzakje met wit poeder, dat op een verscholen plek in de auto een doosje met de afbeelding van een vuurwapen met daarin patronen is aangetroffen en dat de klager een geldbedrag bij zich had dat bestond uit 85 coupures. In de beschikking van de rechtbank ligt als haar oordeel besloten dat het onder deze omstandigheden, die erop neerkomen dat de auto werd gebruikt voor de handel in verdovende middelen, niet hoogst onwaarschijnlijk is dat de later oordelende strafrechter deze auto verbeurd zal verklaren. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel mede gelet op het summiere karakter van het onderzoek in raadkamer, niet onbegrijpelijk is en – ook in het licht van wat de raadsman van de klager over de waarde van de auto heeft aangevoerd in verband met de waarschijnlijkheid dat de auto verbeurd zal worden verklaard – toereikend is gemotiveerd.

J.H.J. Verbaan, februari 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-01-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:128

Zaaknummer: 21/01885 B

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien, M.J. Borgers, J.C.A.M. Claassens en A.E.M. Röttgering

Advocaten: Th.J. Kelder

Wetsartikelen: 23 Sv, 94 Sv, 94a Sv en 552a Sv